Wydanie poranne.
Nr. 203. Piątek 21 sierpnia 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Zajęcie Brukseli przez Niemców.
Walki niemiecko-francuskie.
Rumunia przeciw Rosyi.

Wkroczenie Niemców do Brukseli.

Berlin, 21 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi:

Wojska niemieckie wkroczyły wczoraj (we czwartek) do Brukseli.

Walki niemiecko-francuskie.

Berlin, 21 sierpnia.

Biuro Wolffa donosi:

Wojska nasze zdobyły koło Tirlemont **jedną baterye polną**, jedną ciężką baterye i jedną chorągiew, oraz **pojmały w niewolę 500 ludzi**. Nasza kawalerya zabrała nieprzyjacielowi koło Pervez **dwa działa i dwa karabiny maszynowe.**

Z okazyi urodzin cesarza.

Wiedeń, 21 sierpnia.

Głównokomenderujący armii arcyksiążę F r y d e r y k wystosował do cesarza z okazyi urodzin następujący telegram:

Imieniem wszystkich sił zbrojnych monarchii na lądzie i morzu, podległych mi z łaski waszej cesarskiej mości jako **głównokomenderującemu armii**, proszę waszą cesarską mość, abym z okazyi dzisiejszej uroczystości urodzin mógł uniżenie przedłożyć najpoddańsze z najwierniejszych serc żołnierskich płynące życzenia błogosławieństwa. Armia i flota, przygotowane **do zaciętej walki na północy i południu**, której przednie szeregi stoją już **w kraju nieprzyjacielskim**, dzisiaj jak prawie przed laty 70 z entuzyastycznym hołdem patrzy na waszą cesarską mość, swój pierwowzór bezwarunkowo wiernego wypełniania obowiązków. Armia i flota dzisiaj wznosi swój wzrok ku wszechmocnemu, błagając w gorącej modlitwie o ochronę i najobfitsze błogosławieństwo dla czcigodnej uświęconej głowy waszej cesarskiej mości, naszego przez wszystkich uwielbianego najłaskawszego cesarza.

Armia i flota pomne swych wielkich tradycyi, podnoszą dzisiaj **ostrą broń** ku niemu i ponawiają sercem pełnem dumy i radości przysięgę żołnierską, przypieczętowaną przez naszych przodków na niezliczonych polach walk, a wypełnioną i teraz już przez niejednego towarzysza, że w burzach i walkach, w potrzebie i śmierci do ostatniego tchnienia w wierności wytrwają, albo umrą z honorem za sławę Austro-Węgier i wielkość, że chętnie poświęcą krew i mienie za waszą cesarską mość, naszego wodza za naszą ukochaną Ojczyznę. My wszyscy prosimy o najwyższą łaskę, abyśmy mogli dzisiaj waszej cesarskiej mości złożyć hołd w entuzyastycznym okrzyku: Niech Bóg błogosławi, niech Bóg utrzymuje przy życiu i ochrania waszą cesarską mość, naszego gorąco ukochanego najmiłościwszego cesarza i króla i wodza wojennego!

Odpowiedź cesarza.

Zaczątek mego 85 roku życia, poświęconego dobrobytowi moich państw i rozwojowi mojej siły zbrojnej, znalazł godne uczczenie w życzeniach do głębi mnie wzruszających, jakie jego c. i k. wysokość imieniem wszystkich **podległych mu na lądzie i morzu sił** wyraził. W burzy, która otacza monarchię, widzę całą siłę zbrojną stojącą mężnie i gardzącą śmiercią, która równie ożywiona jest jak ludy, z których nietylko kwiat młodzieży obowiązany do woiny wciągnięty jest w tą burzę, ale także dojrzała na mężów część starsza. Wszystkim im i wszystkim przywódcom, którym towarzyszy moje zaufanie i moje błogosławieństwo, wszystkim dzielnym, którzy walczą za honor Austro-Węgier i ich egzystencyę, wyrażam najgorętsze podziękowanie i szlę im pozdrowienie ich wodza wojennego, płynące z serca. Franciszek Józef wł. r.

Stosunki niemiecko-angielskie.

Przed wojną.

Berlin, 21 sierpnia.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ ogłasza dokumenty w sprawie wymiany zapatrywań politycznych między Niemcami a Anglią bezpośrednio przed wybuchem wojny. Z tych dokumentów wynika, że **Niemcy były gotowe oszczędzić Francyę**, gdyby Anglia pozostała była **neutralną i zagwarantowała neutralność Francyi.**

1) Telegram **księcia Henryka pruskiego** do króla angielskiego z dnia 30 lipca opiewa:

Wilhelm jest bardzo zaniepokojony i czyni co tylko leży w jego mocy, aby uczynić zadość **prośbie Mikołaja**, by działał na rzecz utrzymania pokoju. Pozostaje ciągle w kontakcie telegraficznym z Mikołajem, który dzisiaj potwierdził wiadomość, że wydał **zarządzenia wojskowe równające się mobilizacyi** i że te zarządzenia wydane zostały już przed pięciu dniami. Oprócz tego otrzymujemy wiadomość, że **Francya czyni przygotowania wojskowe**, podczas gdy my nie wydaliśmy żadnych zarządzeń, do których moglibyśmy być każdej chwili zmuszeni, jeżeli nasi sąsiedzi tak dalej postępować będą. Oznaczałoby to **wybuch wojny europejskiej**. Jeżeli rzeczywiście i z serca pragniesz zapobiedz temu strasznemu nieszczęściu, czy mogę na ten sposób zaproponować ci, abyś użył swego **wpływu na Francyę i Rosyę**, aby one pozostały neutralnemi? Zdaniem mojem, miałoby to największy pożytek. Uważam to za jedyną możliwość utrzymania pokoju. Chciałbym dodać, że dzisiaj więcej niż kiedykolwiek **Niemcy i Anglia muszą wzajemnie się wspierać**, aby zapobiedz strasznemu nieszczęściu, które w przeciwnym razie jest nieuniknionem. Wierz mi, że Wilhelm w swoich dążeniach utrzymania pokoju przejęty jest największą szczerością, ale **przygotowania wojskowe jego obu sąsiadów** mogą go wreszcie zmusić do pójścia za ich przykładem, celem zapewnienia bezpieczeństwa swego własnego kraju, który w przeciwnym razie pozostałby bezbronnym.

2) Telegram **króla angielskiego** do księcia Henryka pruskiego z dnia 30 lipca opiewał:

Cieszę się bardzo, że słyszę o usiłowaniach Wilhelma do dojścia do zgody z Mikołajem w sprawie utrzymania pokoju. Jest mojem szczerem pragnieniem, aby zapobieżono takiemu nieszczęściu, jak wojna europejska, którego nigdy nie można powetować. Rząd mój czyni wszystko, co możliwe, aby wytłómaczyć Rosyi i Francyi, aby **odroczyły dalsze przygotowania wojskowe, jeżeli Austrya zadowoli się obsadzeniem Belgradu** i pobliskiego obszaru serbskiego jako zakładu uregulowania zadowalającego jej postulatów, podczas gdy inne kraje wstrzymają przygotowania wojenne. Ufam, że Wilhelm użyje swego wielkiego wpływu, aby **skłonić Austryę do przyjęcia tej propozycyi**, przez co udowodni, że Niemcy i Anglia wspólnie pracują dla zapobieżenia temu, co byłoby **międzynarodową katastrofą.**

3) Z telegramu **cesarza Wilhelma** do króla angielskiego z d. 31 lipca ogłoszono następujący ustęp:

Otrzymałem właśnie od kanclerza wiadomość, że został zawiadomiony, iż Mikołaj dzisiaj w nocy zarządził **mobilizacyę całej armii i floty** i nie czekał nawet na wynik pośrednictwa, podjętego przezemnie, pozostawiając mnie zupełnie bez wiadomości. Jadę do Berlina, aby zapewnić **bezpieczeństwo moich granic wschodnich.** Silne wojska rosyjskie zajęły już stanowiska.

4) Telegram **cesarza Wilhelma** do króla angielskiego z dnia 1 sierpnia brzmi:

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Otrzymałem zawiadomienie twojego rządu, proponujące **neutralność Francyi** pod gwarancyą Wielkiej Brytanii. Do tej propozycyi dołączonem było zapytanie, czy pod tymi warunkami Niemcy zrezygnowałyby z zaatakowania Francyi. Ze względów technicznych mobilizacya już dzisiaj przezemnie na wschodzie i zachodzie zarządzona musi się naturalnie zgodnie z przygotowaniami odbyć. Przeciwny rozkaz nie może już być wydany, ponieważ twój telegram niestety przyszedł za późno. Jeżeli jednakże Francya proponuje mi neutralność, która musi być zagwarantowaną przez armię angielską i flotę, to naturalnie **porzucę myśl atakowania Francyi.** Spodziewam się, że Francya nie będzie **nerwową, a** wojska na mojej granicy właśnie będą w drodze telegraficznej i telefonicznej **powstrzymane od przekroczenia granicy francuskiej.**

5) Telegram **króla angielskiego** do cesarza Wilhelma z dnia 1 sierpnia brzmi:

Sądzę, że musi zachodzić nieporozumienie co do inicyatywy, jaka nastąpiła na przyjaznej konferencyi między Lichnowskym a Greyem, gdy rozważali, w jaki sposób możnaby **zapobiedz rzeczywistej walce między armią francuską a niemiecką,** jak długo istnieje jeszcze możliwość, że dojdzie do porozumienia między Austryą a Rosyą.

6) Telegram **ambasadora Niemiec w Londynie** do kanclerza z 2 sierpnia opiewa:

Propozycya Greya polegająca na życzeniu stworzenia **trwałej neutralności Anglii** nastąpiła bez poprzedniego zajęcia stanowiska przez Francyę i przed wiadomością o mobilizacyi. **Porzucono ją** w międzyczasie jako **zupełnie bez widoków.**

Prasa rumuńska przeciw Rosyi.

Bukareszt, 21 sierpnia.

Literat i orędownik spraw Rumunów węgierskich Slavici pisze w dzienniku „Seara“, że wobec niebezpieczeństwa najazdu Rosyan na Rumunię, zarówno **Rumuni na Bukowinie jak na Węgrzech złączyli się dla wspólnego zwalczania wroga.** Słuszność tego stanowiska uznają także **najwybitniejsi Rumuni w królestwie rumuńskiem,** którzy z trwogą myślą o losie swych braci na wypadek, gdyby Rosya z tej wojny miała wyjść zwycięsko.

W Bułgaryi.

Sofia, 21 sierpnia.

Przywódcy stronnictw opozycyjnych wystosowali do prezydenta ministrów Radosławowa pismo z prośbą, aby ze względu na niewyjaśnioną sytuacyę międzynarodową zwołał natychmiast **radę koronną,** któraby powzięła uchwałę co do stanowiska Bułgaryi.

Bułgarska agencya telegraficzna donosi: Ponieważ międzynarodowe położenie **nie przedstawia dla Bułgaryi bezpośredniego niebezpieczeństwa,** prezydent ministrów **nie** zwróci się do króla o zwołanie rady koronnej, jak tego żąda opozycya.

Z walk z Serbią.

Wiedeń, 21 sierpnia.

„Reichspost“ zamieszcza następujące sprawozdanie swojego korespondenta z Zemlinu z 18 b. m.:

Dzień dzisiejszy minął spokojnie. Ani w Zemlinie, ani w okolicy nie słyszano strzałów karabinowych lub armatnich. Po południu rozeszła się po mieście wiadomość, że wczoraj po południu około godz. 3 nasze wojska **przeszły przez Sawę** pod Progarem w odległości 23 klm. od Zemlina na zachód i dostały się na terytoryum serbskie.

Około godz. 5 po południu doszła do Zemlina wiadomość, że nasze wojska **zajęły serbskie miasto Obrenovacz,** leżące w głębi kraju naprzeciw Progaru.

Wczoraj w nocy usiłowała serbska banda „komitadżi“ obok wyspy Ciganlija poniżej Zemlina przy wsi Bezanija dostać się na terytoryum węgierskie, lecz została **odpartą** przez nasze wojska i poniosła wielkie straty.

Kronika wojenna.

Budapeszt. Poseł słowacki na sejm węgierski Juryga w ostatnim numerze „Ludowych Nowin“ podkreśla, że **wszyscy Słowacy z zapałem idą na wojnę,** że więc wszyscy ci, którzy nie wierzyli w patryotyzm Słowaków, teraz zamilkną.

Karlsbad. Bawiący tu Amerykanie specyalnym pociągiem odjechali do Holandyi.

Chrystyania. Storting uchwalił kredyt wojskowy 15 milionów koron.

Naczelny Komitet Narodowy.

Półtora miliona m. Lwowa.

Lwów, 21 sierpnia.

Na wczorajszem posiedzeniu Rady miasta po przemówieniu prezydenta Neumanna uchwalono jako dar narodowy **na Legiony polskie półtora miliona koron.**

Celem zasilenia funduszu miejskiego i podwyższenia dochodów, wynikających z teraźniejszej sytuacyi wojennej, podwyższono od dnia 1 października **dodatki gminne** do podatku gruntowego i domowo-czynszowego **o 6 procent,** od jest z 4 na 10.

Polecono prezydyum, aby w swoim czasie przedstawiło wnioski co do sfinansowania zaciągnąć się mającej pożyczki na cel podany powyżej.

Posiedzenie sekcyi krakowskiej

N. K. N. odbędzie się **dziś** (w piątek o godzinie 6 po południu.

Kwatera Legionów.

W dniu wczorajszym spółka budowlana „Krzysztofory“ złożyła w Naczelnym Komitecie Narodowym oświadczenie, iż **cały olbrzymi gmach pałacu krzysztoforskiego oddaje na kwatery dla Legionów polskich.** N. K. N. przyjął z wdzięcznością ten akt ofiary. Starożytny i tylu wspomnieniami bogaty gmach Krzysztoforów, w którym niegdyś królowie nasi przemieszkiwali, zmieniony dziś **na koszary polskich zastępów zbrojnych,** zyskuje nowy chlubny tytuł do poszanowania.

Ofiary.

W głównej kasie miejskiej złożono na rzecz Skarbu Wojennego do 19 b. m. włącznie sumę **47.512 K 04 h.**

Rada m. Podgórza na wczorajszem posiedzeniu uchwaliła 50.000 K.

Odznaki.

Departament skarbowy N. K. N. na uczczenie dnia 16 sierpnia 1914 uchwalił wydać **specyalne odznaki** w formie kokardy narodowej z białym orłem. Dochód ze sprzedaży tych oznak wpłynie do Skarbu Wojennego.

Po śmierci papieża.

Urzędowe stwierdzenie śmierci.

Rzym. Wczoraj o godz. 10 przed południem zjawił się szambelan Volpe w Watykanie i udał się do apartamentów papieskich, gdzie w obecności kardynałów wziął w opiekę zwłoki zmarłego i wedle przepisanych formalności stwierdził jego śmierć. Tuż przedtem lekarz przyboczny dr Amici przy asystencyi innych lekarzy dokonał na zwłokach injekcyj konserwujących ciało.

Wojna przyczyną śmierci.

Rzym. Pewna wybitna osobistość, która niedawno widziała papieża, podnosi w „Giornale d'Italia“, że ból, jaki papieżowi sprawił wybuch wojny światowej, był z pewnością jedną z przyczyn jego choroby. Papież powiedział, że dawniej byłby mógł wojnę udaremnić. Na myśl, że tylu ludzi poszło na wojnę, papież płakał.

O następcę.

Rzym. „Giornale d Italia“ wskazuje na trudności, na które natrafi konklawe z powodu obecnej wojny. Nawet gdyby Włochy nie brały udziału w wojnie, musiałyby bronić i zabezpieczyć wolność kościoła i pokazać całemu światu, że papież jest tak dalece wolny, że nawet wojna europejska nie może powstrzymać kardynałów od zebrania się na konklawe. Dziennik zajmuje się osobą następcy papieża. Niektórzy sądzą, że nowy papież mógłby być powołany **z pomiędzy kardynałów zagranicznych.** Dziennik wymienia **holenderskiego kardynała van Rossum,** który byłby przedstawicielem państw neutralnych, dalej ks. Maffiego i Ferratę. Konklawe będzie z pewnością licznie obesłane. Wszyscy z pewnością nawet podczas wojny wszelkiemi sposobami starać się będą zabezpieczyć i umożliwić podróż kardynałów do Rzymu.

Przed pogrzebem.

Rzym. „Tribuna“ donosi, że papież kilkakrotnie wyraził życzenie, aby go pochowano w kościele św. Piotra naprzeciw ołtarza św. Proceta i Martyniana.

„Tribuna“ donosi dalej, ż papież w chwilach przytomności mówił: „Chętnie ofiarowałbym moje biedne życie, aby zapobiedz śmierci tylu młodych ludzi na wojnie“.

O śmierci papieża zawiadomiono gminę rzymską za pośrednictwem lekarzy watykańskich. Burmistrz ks. Colonna osobiście podpisał dokument śmierci.

KRONIKA.

Piątek 21 sierpnia.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu“ wyjdzie **dziś o godz. 6 wieczór.**

W teatrze miejskim wczorajsze przedstawienie odbyło się przy szczelnie zapełnionej widowni. Publiczność z wdzięcznością przyjęła pracę zespołu artystycznego, który w świetny sposób wywiązał się ze swego zadania. Polski Skarb Wojskowy osiągnie z tego pierwszego przedstawienia znaczny dochód.

Zaćmienie słońca. Otrzymujemy następujące pismo: Dziś w południe będzie widziane w Krakowie częściowe zaćmienie słońca. Pomimo, że umysły ogółu zaprzątnięte są wypadkami wojennymi, ale może właśnie z powodu podnieconego nastroju obecnej chwili, to kosmiczne zwróci na siebie powszechną uwagę ludności. Wobec tego na czasie jest przypomnieć, jak bardzo **niebezpiecznem jest dla wzroku** przypatrywanie się słońcu gołem, **nieuzbrojonem okiem. Następstwem takiej nieostrożności** bywa znaczne i długotrwałe upośledzenie wzroku. Ostatnie (całkowite) zaćmienie słońca z 17 kwietnia 1912 pociągnęło za sobą w samym Krakowie i okolicy **setki ofiar** wśród nieoględnych obserwatorów, którzy zaniedbali tak prostego sposobu ochrony, jakim jest **szkło okopcone** lub ciemno zabarwione. Przestroga dla wszystkich, a zwłaszcza dla naszych Strzelców, z których wielu mogłoby na czas całej kampanii wojennej stracić zdolność celowania i skutecznego strzału.

Prof. Kazimierz Majewski.

Zderzenie się automobilów. Wczoraj w południe na ul. Gertrudy najechały na siebie dwa automobile wojskowe. Z jednego wypadł oficer artyleryi i dotkliwie poranił się na twarzy i rękach.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).